

A stockholmi polgármester fia elpanamázta a svéd főváros hispolgárainak pénzét

Svédország első panamája

Stockholm, február 16. Országsszerte nagy szenzációt okoz a stockholmi polgármester özvegyének, Birger Cederborgnak hatalmas panamája, amelyre Svédországban még nem volt példa. Birger Cederborg nyersvas spekulációban vett részt és a beraktározott nyersvasraktarakra kölcsönöket vett fel, amelyeket hamisított raktárjegyekkel fedezett fel. A polgármester özvegye a szocialisták fogyasztási szövetségétől 800 ezer svéd koronát, bányától, Stockholm polgármesterétől pedig egymillió svéd koronát vett kölcsön. Ezt a rengeteg pénzt mind nyersvas spekulációjára költötte, amely sikertelenül végződött. A spekuláció sikertelensége folytán a stockholmi hispolgárok minden pénzüket odavesztették. Stockholmban óriási a felháborodás a nagy panama miatt.

Grozavescut feltekenységből agyonlőtte a felesége

A világhírű tenorista tragikus halála. Az utolsó családi perpatvar a berlint ut előtt

(Cluj-Kolozsvár, február 16. Az Uj Kelet tudósítójától) Egy tüneményes karriert egy reménytelenül felülbecsült övét szegte derékba egy féltekeny asszony revolvergolyója. Tegnap délután három órakor Grozavescu Traiant, a kolozsvári opera színpadjáról elindult a már világhírű tenoristát felesége egyetlen revolvergolyóval megölte.

A megrendítő tragédiáról, amelynek híre ma a kora reggeli órákban futóként terjedt el Kolozsváron, bécsi tudósítónk jelentése az alábbiakban számol be:

Az utolsó családi vihar

Grozavescu Traiant, a bécsi Operaház tenoristáját a berlini Staatsoper igazgatósága vendégszerepére hívta meg. Grozavescu szállodai lakásában hozzákészített a csomagolásához, amikor felesége arra kérte, hogy vigye magával őt is. Grozavescu atának az asszony féltekenykedése terhére volt, nem volt hajlandó teljesíteni ezt a kérését és határozottan kijelentette, hogy egyedül utazik Berlinbe. Az asszony, aki férjét házasságának első perestől kezdve súlyos féltekenységi jelenetekkel gyötörte, sőt állandóan marádetektívvel figyeltette meg, úgy tudta, hogy a híres tenorista egy bécsi egyetemi tanár feleségével készül a berlini utra, sáhez Grozavescut állítólag gyöngéd szálak fűzték.

A végzetes revolvergolyó

Grozavescuné férje tudta nélkül titokban beletette a ruháit férje táskájába és maga is utra készült. Amikor a híres tenorista meg látta felesége ruháit kofferjében, hirtelen dühösen kiadta a ruhákat táskájából és feleségével, aki nem akart társítani a táskájából, dulakodni kezdett. Erben a pillanatban érkezett meg a szállodába Grozavescunak Olga nevű húga, aki néma tanúja volt a házassági szerződésnek. Grozavescun hirtelen felismerve a feleséget a nőhöz rohant, betette uána az ajtót, de vesztésre nem fordította rá a kulcsot. Ezután villámgyorsan következett be a tragédia.

Grozavescuné felkapta az éjjeliszekrényről férje revolverét, felrántotta az ajtót és hatulról rálőtt az utra. A golyó a tenorista nyakán keresztül benyomult a fejébe és a szemén keresztül jött ki. Grozavescu hangtalanul rogyott össze, egyetlen hajszó nélkül és azonnal szörnyethalt.

„Én lőttem agyon”

Szerencsés véletlen folytán a golyó nem szeltesse meg Grozavescunak buzáit, aki közvetlenül hátyja mellett állott és aki megrendőlértén elvezette emlekedetességét.

Amikor a szálloda személyzete a lövés zajára összehajrált és orvosok kériett, az orvos már csak a beállott halált konstatahatta. Az asszony nyugodtan hagyta, hogy a rendőrtiszt vállalja tevése a kezét és spatikusan hajogott.

— Bűnös vagyok, én lőttem agyon Teyenek velem, amit akarnak, csuszjanak be, megöltem, mert kínzott.

Alapos féltekenység

A josefstádi kaptárság vezetője, Matier kerületi kapitány, nyomában a tragédia után

KIS RONGYOSOK

kijelentette a Grozavescu feleségét, aki súlyos ideggyengeségben vergődött, úgy, hogy azonnal a rabházba kellett szállítani. Leutensia Henris, Grozavescu impresszáriója, a kerületi kapitányok elmondta, hogy a Grozavescu-pár állandó vizályaiban élt az asszony féltekenysége miatt. Olga, a tenorista húga, azt vallotta a rendőrségnek, hogy sógora néha betegesen ideges és hisztérián feltekeny nem volt. Grozavescu feleségének apja Kővegy nyugalmazott előjáró kijelentette a rendőrségnek, hogy ő maga is tudomással bírt arról, hogy leányát férje megölte és mióta a leánya a szanatóriumból kijött, Grozavescu már válásra gondolt.

Grozavescu pályája

A bécsi lapok hasábjain keresztül foglal koznak a nagy tenorista tragédiájával. Felismerik ebből az alkalmából Grozavescu tüneményes életpályáját, amelyet nálunk Erdélyben ismernek a legjobban, hiszen Grozavescu Lugosról jutott el a világhírt jelentő deszákig. Groza-

Állítólag egy Habsburg hercegnő miatt történt a gyilkosság

A bécsi lapok mai számukban azt a hírt közlik, hogy Grozavescuné gyilkos megeryletet az a hercegnő ériette meg, hogy férje iránt állítólag egy fiatal Habsburg főhercegnő elleni határozott szerelmére lobbant. A boulevard lapok azt is részletesen közlik, hogy a Habsburg-főhercegnő miként szerente meg Grozavescu Traiant. Először csak az opera pályából léte és hallgatta, de annyira megverszolta a tenorista férfit várasa és hangverszónál bármilyen, hogy Grozavescu minden feltekenység nélkül jelen volt. A feleség szülőknek eleinte nem tűnt fel a dolog, sőt amikor a 21 éves főhercegnő szíval a kérésrel állt elő, hogy énekelni akar náluk, szívesen beleegyeztek és az ellen sem volt kifogásuk, hogy Grozavescu től legyen énekelteket.

Egyik nap a főhercegnő a színpadon a szerelme főhercegnő az imádkozt férfi közelébe. És megkezdődött a szorgalmas tanulás. A fiatal főhercegnő csaknem minden napos vendége lett a tenoristának — legalább is így tudta a bécsi pletyka és így irták meg a bécsi lapok. A folyóirat pedig az volt, hogy az idős főhercegnő egy rapon energikusan közbelepett, elhívta leányát az énektanulási és Maribába vitte feledni.

Az énekmester azonban utána ment. Az apa a Staatsoperhez fordult segítségért, arra kérve az intézményt, hogy feldúlts családi életének védelmében hívja vissza Grozavescut és foglaloztassa minél sürgettebben, hogy jelenlével ne zavarja a fiatal nyugalmukat. Ugyanakkor Egyiptomba utazott a szerelmes és telejteni nem tudó főhercegnő asszonnyal.

A bécsi lapok közlése óriási szenzációt keltezt színházi és előkelő társadalmi körökben, de akkor nagyon sokan nem tudták, hogy a szerelmi bálványban szereplő tenorista Grozavescu Traiant, mert — mint említettük — név nélkül jelentek meg a kínosan leplező cikkek. Akkor jött Pataki Kalmán, a bécsi Staatsopernek Budapestre leszármazott tenoristáját is gyanuba vették, annyira, hogy Pataki Kalmánnak nyilatkoznia kellett. Mikor a főhercegnő szerelmi hisztériájának kipattanása után néhány héttel Pataki Kalmán Budapestre ment, hogy az

veson már mint lucos kis diák feltűnt kellemes tenorhangjával, gimnáziumi érettségi után a jogra iratkozott be, majd amikor a háboru kitört, aktiváltatta magát és mint aktív katonatiszt küzdötte végig a háborut. A háboru után Pestre került és a kommun alatt lakói állást vállalt, mert csak így tudott megélni. A román megszállás alatt került haza Lugosra, ahol dr. Wulter József hívta fel figyelmét Prediesanu Teriának, a zeneszerető bankdirektor ak, aki a kolozsvári román opera ensembléjét szervezte.

A világhírűről a revolverig

A kolozsvári román operában mint egyszerű kórista kezdte meg karrierjét, de hamar első tenorista lett és dédelgetett kedvece egész Erdély zeneértő publikumának. 1922 ben konfliktusba keveredett az opera igazgatósággal és ez a konfliktus, amely az ismeretes Bajszók előadása előtt szerződésesegében robbant ki, döntötte el Grozavescu sorsát. Az opera szerződésesegés miatt kizárta tagjai sorából, Grozavescu Bécsbe került, ahol S einer professzor keze alatt rendezvült nagy fejlődést ért el. Nemsokára bejert a híre az egész világot. A bécsi Staatsoper szerződötte és világhírű operaházak versengtek vendégszerelésért. Bécsben ismerkedett meg Grozavescu Oslun nyugalmazott csendőrnagy feleségével, akit leányneven Kővesdinék hívtak és rési osztrák magyar katonacsaladból származott. Grozavescu udvarolni kezdett a feltűnően szép bécsi asszonynak, aki elvált az urától és feleségül ment Grozavescunak. Ez az asszony volt az, akinek leg többet köszönhetett, ő szarkolta, ő amb olváltta, ő készítette elő minden lépését, de ugyanakkor féltekenységi szöcséivel megkeresztelte életét.

A dráma egyik legtragikusabb epizódja, hogy Grozavescu, aki alapjában véve szerette feleségét, amikor felesége anyai örököknek nézett elébe, revolvert vásárolt, hogy ha féltekenységének a szülés következtében valamilyen baja történnék, agyonlővi magát. Ez volt az a revolver, amellyel a féltekeny asszony lelötte az urát.

Operaházal kötött szerződése értelmében néhány este ott vendégszereljen, kollégái körében energikusan tiltakozott, hogy az ő személyével hozták kapcsolatot ezt a gátlás ügyet és nem titkolta, hogy a fiatal leány Grozavescu Traiantba szerelmes.

Grozavescuné vallomása a rendőrségnek

A bécsi rendőrség ma megkezdte Grozavescuné kihallgatását, aki a hosszú vallatás alatt elmondta, hogy férjét féltekenységtől ölte meg, de nem készült előre a gyilkosságra, hanem pillanatnyi felindulásában követte el tettét. A kihallgatott tanúk közül vannak a szanatóriumnak főorvosa, ahol Grozavescuné megszült halott gyermekét, kijelentette, hogy a szülés következtében a fiatal asszony olyan depimált állapotban volt állandóan, hogy nem volt beszámítható, amikor tettét elkövette.

Már néhány nappal ezelőtt megígérte Grozavescu spórának, hogy feleségét egy más szanatóriumban helyezze el, de amikor Grozavescu megígérte, hogy elviszi feleségét berlini vendégszerelésére, a szanatóriumi ápolás tervére eljötték. Grozavescuné utokatevére, Ó ári M ol, azt vallotta a rendőrségnek, hogy régen figyelmeztette unokanővérét, hogy a Grozavescuval kötött házasságának nem lesz jó vége, mert a fiatal asszonyt állandóan gyötörte a féltekenység, amiért is az utóbbi idében napirenden voltak közöltük az öszetűzések.

Epe- és májbetegségeknél, epekő és sárgaság eseteiben a természetes „Ferenc József“ keserűviz a hasi szervek működését élénkebb tevékenységre serkenti. Klinikai tapasztalatok igazolják, hogy az otthoni ivókúra különösen hasasos, ha a Ferenc József vizet kevés forró vízzel keverve, reggel éhgyomorral vesszünk be. Kapható gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben.

Munkácson Wedgewood ezredest is „chórem“ alá helyezték

Spira főrabbi újabb akciója

(Prága, február 16. Az Uj Kelet tudósítójától.) A „Lidove Noviny“ legutóbbi száma ismét a ruszinsáki „ché em“ ügyével foglalkozik és azt írja, hogy Spira munkácsi főrabbi a belsziekre kimondott átki megvárásért kért több lengyelországi zsidó hitközségtől.

Hic szerint a lengyel hitközségek egy része nem is foglalkozott a kérelemmel, a többi pedig visszautasító álláspontra helyezkedett.

A „Lidove Noviny“ tudósítója egy „kisebbségi“ hírt is közöl, eszerint a rituális formásgok

elhagyásával, de egyébként épp oly határozottan és szigorúan átki alá helyezték Spira főrabbi hívei mindazokat, akik Wedgewood angol ezredest cionista célú gyűjtésében bármilyen szerepet vállaltak, vagy annak javára adakoztak.

Wedgewood kapitány ruszinsáki útjáról már megemlékezünk: Munkácson tartott Palesztina-előadásán több mint 2000 hallgató vett részt; a felbírására megindult gyűjtés a Keren Hajjeszód (palesztinai telepítési alap) támogatására: célja. A gyűjtést a „kis atok“ elleni a kedvező eredménnyel folytatják tovább — írja a brünni lap.

Cachin bírósági idézés alapján jön Romániába

BUCUREȘTI-BUKAREST, február 16. A lapok közlik, hogy Cachin Marcel francia kommunista képviselő azért utazott Romániába, mert tanúnak idézték meg a Stefanov Boris-fele kommunista-pártnak. A lapok javasolják, hogy Cachint engedjék be az országba és hallgassák ki, de azonnal utasítsák ki.

Az „Universul“ foglalkozva Cachin Marcel látogatásának hírével, követeli a kormánytól, tiltsa meg ennek a kommunista agitátornak, annyi Romániát ragalmazó kampány vezetőjének az országba jövetelét. Kijelenti, hogy a román közvélemény egy pillanattal sem fogja tűrni Cachin romániai tartózkodását.

A szerb földrajzi intézet a hercegovinai földrengés közeli megismétlődését jóslja

Az első jelentések tüstént a katasztrófa méretét

(Belgrád, február 16. Az Uj Kelet tudósítójától.) A földrengés által sújtott vidékről érkező legújabb jelentés szerint a földrengés a legnagyobb pusztítást Dél Hercegovinában végezte. Több hercegovinai faluban összesen 12 emberélet esett a katasztrófa áldozatul. Az anyagi kár főleg Dél Dalmáciában igen nagy. Gravosában bomlott a tengerészeti akadémiá épülete s más középületek is erősen megrongálódtak. Stona tengerparti furdőhelyen a pánik oly nagy volt, hogy a földrendések ma reggel ugyyszólván kivétel nélkül elhagyják Dalmáciát.

Montenegróban a földrengés csupán kisebb anyagi kárt idézett elő. A belgrádi földrajzi intézet közlése szerint számolni kell azzal, hogy a földrendések rövidesen megismétlődnek, habár nem is olyan erővel, mint tegnap.

A tegnapi földrengésről ma érkezett hírek szerint Boszniában, Hercegovinában és Dalmáciában több ezer ház teljesen elpusztult. A halottak számát hetszázra becsülik. A földrengés az éjszaka folyamán megismétlődött. Az anyagi kárt százmillió dinárra teszik. Rugzában egy

szálloda tetőzete beomlott és a förmelék több embert megölték. A földrengést Triesttől Bariig az egész olasz tengerparton észlelték, innen azonban kárt nem jelentenek.

A belgrádi földrengésjelző állomás a hercegovinai és déldalmáciai földrengéshez a következő magyarázatot fűzi: Az Adriai-tenger mélyén kitört tengerrengés nyugati irányból nyugat felé gyakorolt Hercegovinában három nagy-kiterjedésű földrengésre. A rengés az ezen a környéken elterülő számos tektonikus oszamlási helyen volt legerősebb.

A második rengés által okozott kár, valamint az áldozatok száma még nem ismeretes, minthogy a távbeszélő összeköttetés megszakadt. Az eddigi vizsgálat alapján azonban megállapítható, hogy a földrengésnek sok áldozata aligha van, mert a szerencsétlenség nagyon ritkán lakott vidéket sújtott. Eddig mindössze 40-50 halottról és sebesültől érkezett jelentés. Mintegy kétszáz ház részben megrongálódtott, részben elpusztult.

Szlovenszkóban tömegesen lépnek ki a katolikus egyházból a volt hívek

Egyre-másra alakulnak az egyházellenes „szabadgondolkodó-egyesületek“

(Pozsony, február 16. Az Uj Kelet tudósítójától.) A háború és a rákövetkező hosszantartó gazdasági nyomorúság az emberekben sok helyen megigazgatta a külsőféle vallási dogmákban való hitet. A soronkint élő, eddig embereket otthagyják az egyházakat, amelyek nem tudnak bajukra orvosolni: adni vagy pedig olyan terheket róniak rájuk, amelyeket amúgy is nehéz helyzetükben viselni nem akarnak.

A mozgalom már nem újkeletű. Szórványosan már a háború előtti időben is akadtak felkezet-nélküli, ugynevezett szabadgondolkodók. Ezek azonban nagyrészt az intellektusok sorából kerültek ki, akiket nem gazdasági helyzetük, hanem tudományos világ-zemléstük vont el az egyházaktól.

A hitfelkezetekből való kilépés tömegjelensége csak a háború után fejlődött ki világ-szerte. Hullámi eljutottak a csehszlovák köztársaság területére is és különösen a történelmi országokban az utóbbi években hatalmas tömegek hagyták el különösen a róm. kat. egyházat.

Az egyházakból kilépett felekezet-nélküliek mintegy másfél évtel ezelőtt ugynevezett szabadgondolkodó egyesületekbe tömörültek és az országos szövetségnek, amelynek központja Prágában van, a történelmi országok területén már ezidő szerint esernél több községben van helyi szervezete, amelyek hatalmas tömegeket egyesítenek.

A szervezkedés célja a felekezet-nélküli mozgalom továbbfejlesztése és a tudományos világ-zemlélet terjesztése. A mozgalom élén természetesen főképpen intellektusok állnak, de a tömeget ma már munkások is és kisemberek alkotják.

Szlovenszkóban ez a mozgalom csak most az utóbbi időben kezd kifejlődni és jelentősé válni. Szlovenszkó városában is megindult mind-nelöl az agitáció és Érsekújváron e hónap 11-ikén este nyilvános közgyűlés keretében már meg is alakult az első szabadgondolkodó egyesület, amely szintén a prágai szövetséghez kapcsolódik.

A tagok nagy része itt is a róm. kat. egyházból lépett ki, de van közöttük református is.

Hogy ez a mozgalom Szlovenszkóban is talajra talál, bizonyítja az, hogy az utolsó három hét alatt csupán Érsekújváron 28-an léptek ki a különböző vallásfelekezetekből, közöttük három család is. Hasonló szervezések alakítására megtörténtek az előkészületek Késán, Pozsonyban és egyéb szlovenszáki városokban is.

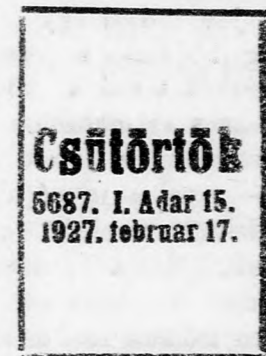
A felekezet-nélküli mozgalom terjedése természetesen érzékeny vesztetést okoz a különböző egyházaknak amiért azok mindent elkövetnek annak lokalizálására.

Hirdessen az Uj Keletben!

HIREK

Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági népesség napilapja.
Szerkesztők: Giszkalay János és dr. Marton Ernő
Főszerkesztő dr. Marton Ernő.
Uj Kelet cikkeinek utánnomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

A mai naptár

— Manoilescu államtitkár gyászja. Manoilescu pénzügyi államtitkárát fájómas veszteség érte. Tegnap Kolozsváron rövid szenvedés után meghalt testvéröccsének Gheorghie Manoilescu bányáigazgatónk 21 éves fiatal felesége. A fiatal a szony halála széles körben nagy részvétet keltett. Temetése holnap délután 3 órakor lesz Grigorescu-utca 14. sz. alatti gyászszobából és a temetésen részt vesz Manoilescu államtitkár is, aki az új folyamán érkezik Kolozsvárra.

— Petícióval megtámadták Hevesi Simonnak vezetőfőrabbiá történt megválasztását. Budapestről jelenik: Megírta az Uj Kelet, hogy a felsőházi választásokon szenvedett kudarcért Hevesi Simon főrabbit a pesti izraelita hitközség egyrésze azzal akarta kárpóolni, hogy a magyar főváros első főrabbiává választják. A hivatalos Sip-utca terve ellen a hitközség öntudatos része heves akciókat indított dr. Fischer Gyula érdekében. A hitközség választmánya tegnap este mégis Hevesi Simont választotta meg viharos küzdelmek között. A választmányi ülés, amelyen László Sándor elnököl, állandó vitakadások és zajos közbeszólások kísérték. Jellemző, hogy a Hevesi megválasztása ellen felszóllók között volt Vida Jenő felsőházi tag, a Magyar Államok Közén vezérigazgatója, Barcs M. roell alsóházi képviselő, báró Weiss Alfréd és Löw Sándor, akik dr. Fischer Gyulának többi hívével elhatározták, hogy felebbezéssel folyamadjanak a hitközség közgyűléséhez.

— Aggasztóvá vált a Traján császár gözös helyzete. Bukarestből jelenik: A Fekete-tengeren ismét óriási orkán pusztít. Számos kisebb hajó elsüllyedt. Az Angora török gözös Tarbizanda felé tartó útjában elsüllyedt az anatóliai partok közelében. A hajón 450 utas volt, akiket sikerült megmenteni. A Fekete-tengeren dühögő vihar következtében a Traján császár gözös helyzete ismét veszedelemesé vált. A vis elletta a hajó szalonját és újból 6 fuknyira hajlított a hajót, amelyek elhajlása most már 30 fok.

— Diamandi párisi követ dezsőjét adott francia baloldali politikusok uszitelére. Párisból jelenik: Diamandi párisi román követ ma dezsőjét adott, amelyen Leon Blum, Albert Thomas és De Bily ismert személyiségek is résztvettek.

— Kosztka István elvált feleségét Tomka huszárezredest vette feleségül Budapestről jelenik: Tomka Zoltán huszárezredest ma nőül vette Kosztka István huszárezredest feleségét, aki miatt annak időjén Tomka lett Valérián huszárezredest, mert őt gyanúsította azzal, hogy feleségével viszonya van.

— A diákság követeli a kormánytól a jasi határozatok megvalósítását. Bukarestből jelenik: A diákok nemzeti szövetségének és a Centrul Studenescnek egy küldöttsége ma megjelent Petrovici közoktatásügyi miniszternél és memorandumot nyújtott át, amelyben ismét követelik a jasi kongresszuson kifejezésre juttatott kívánások megvalósítását, így többek közt a nemzet-rusz klauzúrát, Reiner professzor eltávolítását az egyetemről, a diákvizsgák idején kizárt diákok újrafelvételét, a diákokhozok tisztviselőinek fizetésjavítását és más kívánásokat.

— Tízmillió jutalom a rákosi rabló-gyilkos nyomevzetőjének. Budapestről jelenik: A budapesti rendőrség tízmillió korona jutalmat tűzött ki a rákosi rablógyilkosság tettese nyomevzetőjének.

Ajánlunk esőrendű
כשר של פסח italokat

50 literen feltűi és vagonételekbeni mennyiségekbe a legjutányosabb napiárakban és pedig: **Magurai fajborok:** rizling, királyleányka, muskotály, szerénizöld, fourmin stb. I-**A Asztali** borok és óborok is minden minőségben. Kisüstön főzött, saját termelésű **szilvórium és seprópálinka.**

Megrendeléseket
Frafil Feiger Testvérek
céghez — Simleul Silvaniei — kértünk

Megnyilt **כשר ארטה**
étterem - Timişoaran

Belváros, Býrzs-uca. — Olariu Parnea palota.
Elegáns, tiszta, olcsó és megbízható. Utazóknak 10% kedvezmény. — Restaurant **Müller.**

Antiquaire
Holitscher
Cluj

Strada N. Iorga (Jókai-u.) 2.
Vis-à-vis „Hotel New-York“

Róth

cipésznél
Szép-u. 2. sz.
alatt készülnek
a legújabb
divatú
cipő-
különlegessé-
gek.

Butor Hálószoba, szép, jó és olcsó. **Siebold Fülöp** butorgyárában **Timişoara, II., Távírda-u. 19. sz.**

Igen tisztelt vevőink figyelmét felhívjuk, hogy a
כשר של פסח boraink

árusítását megvezdtük. Ajánljuk cca 15, 14, 13 maligándos 6- valamint új borainkat.
Kérjen árajánlatot.

Hacker és Sternberg, Arad

Zongoravétel előtt

győződjön meg olcsó árainról. Wirth, Laubberger, Hoffmann, Lyra Produktion Genossenschaft gyárak képviselete.

Kedvezményes részletre is.

Sternberg, Oradea

Bulv. Regele Ferdinand 14. — Telefon 4-94

KÖZGAZDASÁG

Elárverezték a kolozsvári Hirsch Ödön cég vagyonát

A közel százmillióra értékelt objektumok összesen 18 millió 217 ezer lejért cserélték gazdát. Közel 9 és felmiliót követel az összegből az államkincstár

(Cluj-Kolozsvár, február 16. Az Uj Kelet tudósítójától.) Szardán délelőtt a kolozsvári járásbíróság telekkönyvi hivatalánál elárverezték a fizetésképtelenné vált Hirsch Ödön-szeszgyár vagyonát. Délelőtt 10 óráig, amikor az árverés megkezdődött, ugyancsak senki sem látta, hogy valóban sor kerül az egykor oly előkelő és jól megállapított iparvállalat kényszereladására. Még a legpesszimista hitesezők is az utolsó percben abban reménykedtek, hogy sikerül valamilyen megoldást találni, amellyel az árverést el lehetne kerülni. Tudvalevő ugyanis, hogy dr. Kertész Jenő ügyvéd a fizetésképtelenségre jutott Hirsch Ödön szeszgyár tulajdonosaitak megbízásából hónapokon keresztül folytatott külföldi és belföldi érdekeltségekkel különböző tárgyalásokat, amelyek célja az volt, hogy a hír szerint csak immobillia vált régi iparvállalatot valamilyen formában szanálni lehessen. A tárgyalások azonban minden erőfeszítés ellenére sem vezettek eredményre, minthogy külföldön még nincs meg a kellő bizalom és hitelképesség romániai cégek iránt, belföldön pedig a szeszipar válsága miatt nem akadt vállalkozó, aki egy ilyen szanálást akcióként vállalná látott volna.

Az árverésen, amely dr. Csöke Vince közjegyző közbejöttével történt meg, résztvettek a hitelezők megbízásából a következők: A Banca Albina rt. képviseletében Peculea Marius igazgató és dr. Tolciu Joschim bankügyész, az Albina Intrepozite képviseletében dr. Ssebastyén József, a mezőgazdasági Bank rt. képviseletében Medgyesi Ferenc és dr. Róth Hugó, a Közhasznú Bank és Takarékpénztár képviseletében dr. Nagy Elek és Hosszu Jenő, míg az államkincstár Arsenie Nicolae pénzügyi igazgatósági főellenőr képviselte. A magánhitelezők képviseletében senki sem jelent meg az árverésen.

A kényszereladás alá került objektumok közül a Hirsch Ödön cég Árpád-utcai mezőgazdasági szeszgyárát és hozzá tartozó telket a Mezőgazdasági Bank rt. vette meg 3 millió 201 ezer lejért. Ugyancsak az Árpád utcában van a Hirsch Ödön cég likőrgyára, amelyet 2 millió 481 ezer lejért Mendel Jakab balázsfalvai szeszgyárulajdonos vásárolt meg. Ötvenötezer lejért szerezte meg a Brétfűben levő 169 négyzetméternyi telket a Közhasznú Takarékok. A volt Magyar utcai ipari szeszgyárát az Albina Bank vásárolta meg 9 millióért, míg a rezervoáros telket ugyancsak a Banca Albina vette meg 900 ezer lejért. A vállalatnak egy másik, nagyrészt kisajátítás alatt álló telkét, amely az ugynevezett Tóvölgyében fekszik, Peculea Maniu bankigazgató vásárolta meg 1 millió 100 ezer lejért. Volt a Hirsch Ödön cégnek a Bereken egy 16 holdas parcellázott ingatlanja, melyen

mintegy 90 parasztház van és ezt dr. Róth Hugó vette meg 1 millió 480 ezer lejért. Összesen tehát 18 millió 217 ezer lejért cserélt gazdát a Hirsch Ödön szeszgyár vagyona, amelyet a státus összeállításakor körül 100 millió lej értékűre becsültek.

Arsenie főellenőr a kincstár képviseletében bajlontette, hogy a befolyt összegből örökösödési illeték címen 1 millió 500 ezer lejre szeszilleték és más adó tartozások címén pedig 7 millió 900 ezer lejre van az államnak betáblázása, a kincstárt tehát összesen 9 millió 400 ezer lej illeti meg. Ezzel szemben a többi főhitelezők arra az álláspontra helyezkedtek, hogy az összes követ lések kielégítése csak a bekelezési sorrendben történhet és így a kincstárt csak az 1 millió 500 ezer lej illeti meg, amelyre első helyen van betáblázva. Ezt a felfogást azonban a kincstár képviselője nem fogadta el és így alighanem perre kerül majd a sor.

Az árverés eredménye szomorúan jellemző a mai gazdasági helyzetre és a szeszipar krízisére. A kényszereladásra került objektumokat ugyanis, mint említettük, a fizetésképtelenséget jelentett cég vagyoni státuszának megállapításakor közel 100 millió lejre értékelték, vagyis olyan összegre, amely messze meghaladta a mintegy 42 milliót kitevő passzívát. Időközben a passzívák összege is csökkent 1 millió 600 ezer lejjel. A család ugyanis, amelynek tulajdonát a vállalat képezte, eladta a volt Pádrusz János utcában levő házat Bergner Zoltán nagykereskedőnek és a vételárból kielégítette a magánhitelezők jórésztét. Ezzel szemben azonban a kamatokkal ismét felszaporodtak a passzívák, amelyek azonban még így sem képviselnek akkora összeget, hogy ezt a nagymultu iparvállalatot meg ne lehetett volna menteni, ha a külföld és belföld egyaránt bizalmatlanok nem volnának az investálás tekintetében.

A legfőbb gazdasági bizottság ülése.

Bukarestből jelentik: Tegnap délelőtt a kormány legfőbb gazdasági bizottsága ülést tartott, amelyen Manolescu pénzügyi államtitkár folytatta az olasz-román kereskedelmi szerződés megkötésére irányuló tárgyalások jelenlegi helyzetének ismertetését. Ezután a bizottság az új import-vámtarifa tanulmányozására tért át, különös tekintettel azon tételre, amelyek összeköttetésekben vannak a román tárgyalásokkal. Egyelőre csak a vámtarifának azon tételét kerütek sorra, amelyek nem jelentenek konkurrenciát a belföldi iparnak, így többek között az exotikus termékek vámtételeit állapították meg véglegesen. A bizottság egyébként öt vagy hat ülést fog egymásután tartani, hogy a vám-

Tőzsde

A piac ma egy árnyalattal megsülárdult, mert Zürichben a lej utójegyzése 1-25 ponttal gyengült. Az összes többi tőzsdéken a lej javulása tovább tart.

Devizák	Kolozsvár	Zürich		Páris	Bukarest	Budapest	Bécs	Prága	New-york
		nyitás	zársát						
Zürich	3370—3385	—	—	490 ¹ / ₂	3385	11007	13658	649 ¹ / ₂	1928 ³ / ₄
Newyork	174—175	519 ⁷ / ₈	519 ⁷ / ₈	2548	175	57220	70990	3376 ¹ / ₂	—
London	852—854	2522	2522	12861	851	2775 ³ / ₄	3443 ³ / ₄	16385	48506
Páris	695—700	2012 ¹ / ₂	2041	—	692	2245	2787	13280	392 ³ / ₄
Milano	760—765	2240	2245	110	763	2470	3061	148 ³ / ₄	431 ¹ / ₂
Prága	518—521	1540 ¹ / ₂	1540 ¹ / ₂	—	522	1694 ³ / ₄	2102 ³ / ₄	—	296 ¹ / ₂
Budapest	8065—8065	9090	9090	—	29	—	12404	591 ³ / ₄	—
Belgrád	310—315	913 ¹ / ₂	913 ¹ / ₂	—	310	1005	1247 ¹ / ₂	5944	176
Bukarest	—	300	300	1470	—	325	412 ¹ / ₂	1960	—
Varsó	—	5810	—	—	20	6385	7908	377 ³ / ₄	—
Bécs	2470—2480	7325	7322 ¹ / ₂	—	2485	8057 ¹ / ₂	—	476 ¹ / ₂	—
Berlin	4160—4170	12320	12320	—	41 ³ / ₄	13563	16824	80010	—

Száz lel árfolyama: Zürich (utó) 298³/₄, Páris 1470, Budapest 325, Bécs 41250, Prága 1960

tarifát a legérzsétebbben áttanulmányozza és mielőbb végleges formájába öntesse. Hírt a vámtarifát tervezete legközelebb március 15-ig a parlament elé kerül. Azokat a tételeket amelyek a bizottság fokozatosan elfogad és amelyek közvetlenül érintik az olasz-román tárgyalásokat, azonnal közlik a római román delegációval. A bizottság tegnapi ülésén egyébként Valeanu közlekedési miniszter terjedelmű exposé-át tartott a posta, távirat és telefon szervezetére vonatkozó törvényjavaslatról, amelyet a bizottság megítélésére a bizottság legközelebbi ülésén pénteken délelőtt terjeszt.

Közel egymillióval esett vissza 1926-ban Románia előaiatai és fasivitei. Most jelent meg a pénzügyminiszterium tej- külkereskedelmi statisztikája az elmúlt évről. A statisztika, míg egyfelől nagy emelkedést mutat a petróleum és gabonaeportban, addig arról tesz bizonyosságot, hogy az ország előaiatai kivitele és fasivitei 1926-ban lényegesen visszaesett. Az 1925 évi 79 117 darab ökö, 5905 darab tehén, 47 200 juh és 182 770 darab sertéssel szemben 1926-ban csak 62 565 ökröt, 2048 tehenet, 12 674 juhot és 193 890 sertést exportált Románia. A visszaesés oka az, hogy az ország mezőgazdasága a magas teherterít és a magas vámok, valamint a lej emelkedés miatt nem bírja a jugoszláv és a lengyel versenyt. Súlyos visszaesés mutatkozik a fakivitelben is, amely éppen Erdélynek a legfontosabb exportcikkje. Ebben az évben egymillió 38 579 tonna tűzfát, 927 661 tonna épületdaru- exportált Románia az 1925. évi 1 millió 212 391 tonna tűzifa, 50 960 tonna fenyőfát, 22 036 tonna tűzifa és 959 418 tonna épületdaru- exportjával szemben. Az előaiatai kivitel tehát 800 millió, a fasivitel pedig 200 millió lej értékű csökkenést szenvedett az elmúlt évben.

A romániai fapiac. A belföldi kereskedésben a magas árak és a nagy érdeklődésből arra lehet következtetni, hogy különösen építőanyagban jó tüzet lesz. A külföldi kereslet egyelőre még a lej magas kursusa semmilyen irányban sem befolyásolja, mert Magyarország amúgy sem vásárol eszdoszerin lejben, a nyugati országok szintén mindig angol valutában fizettek nekünk. Ezenkívül az exporttüzet továbbra is jó kilátásokkal bírat öt máris történtek nagyobb kötések.

Arjegyzés per m³ ab feladóállomás 24 milliméteres bázison:

P. rászárú (V. o)	1550-1600 lej
Építőanyag (IV. o)	1950-2000 "
Tombantáru	2400 "
Faragottfa	1250-1300 "
Léó	1850 "
Zárleó	1950 "
IV. oszt. gyalultáru N. F.	2200 lej

A keményfapiscson csak dongában van kereslet belföldre 120-150 lejés ársban. Tölgy fűrészanyagból csak frizekben van belföldre kereslet 4800-5000 lejért per m³, külföldre a magas lejkursusa miatt nem lehet árut eladni. A tűzfafuvelat ugyszólván teljesen szünetel, az áruk bizonytalanok. Egyéves szállágyási cser tüzfifa ab feladóállomás 5800 lej per vagon, 1 évnél idősebb 5800-6000 lej, búkk tüzfifa ab Bánát 6400-6500 lej. Kolozsvárott ölfá 1600 lej sprított I-a tüzfifa házhoz szállítva 10.000 lej per vagon, hántottfa 11.000 lej.

Közgyűlési naptár. Február 20. Banca de Schimb si Comerciala S. A. Szatmar, délelőtt 11 órákor saját helyiségében XVII. évi rendes közgyűlés.

Ujaradi Takarékpénztár Rt. Ujarad. délelőtt fel 11 órákor saját helyiségében LVII. évi rendes közgyűlés.

Február 26. Banca Marmorosch, Blank & Co. S. A. Bukarest, délelőtt 11 órákor saját palotájában rendes évi közgyűlés.

Február 27. "Victoria" Takaré- és Hitelintézet Rt. Arad, délelőtt 11 órákor az intézet épületében XXXIX. évi rendes közgyűlés.

Landwirtschaftliche Bezugs- und Absatzgenossenschaft G. m. b. H. Gattlob (Temesmegye), délután 2 órákor az iskola helyiségében VI. évi rendes közgyűlés.

Schleich-Regener Gewerbe und Handelsbank A. G. Szászrégen, délelőtt 11 órákor az intézet helyiségében XXIX. rendes évi közgyűlés.

Február 28. "Minerva"-nyomda Rt. Beszterce, délután 5 órákor saját helyiségében VIII. rendes közgyűlés.

APROHIRDETESEK

Egyesed rőszénél egy szó 5 lej, vastagabb betűnél 10 lej. Legkisebb apróhirdetés 40 lej. Állásajánlatoknak 25% kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetésű. Eljegyzési hírek díja 250 lej, előfizetőknek 150 lej

Egy használt fürdőszobában rendezés, kőszettel, teljesen új. — Mikos Kelemen-u. 18.

Egy modern új hálószobában rendezés 10 000 lejért. — Tóth János, Széchenyi-tér 17 sz. 2879

Kelempye- és bármily fémnemi precíz vasrészre készítenek mindenféle vasrészre. — Ugyanitt géphizést is vállalnak. Cím: a kiadóban.

Ferzsaszőnyegsző. munkásokhoz ajánlatok. Cím: Negyszamos uca 12.

Butor
legolcsóbban beszerezhető, hitelképeseknek részlet kedvezmény.

Klein I.
C. Reg. Ferdinand 69

Párnát
montrozok izlésesen és jutányos ársban. — Ugyanitt zongoragyártás is. Cím: a kiadóban.

Megnyilt **Az új** Megnyilt

festőüzlet

Regina Maria36 „Globus” Regina Maria36

Laboratorul LEO
ing. Theodor de Stipek, Ghimbay-Brasov

Megnyilt a Széchenyi-tér 34. sz. alatt

tojás üzlet

melyben minden nap szakszerűleg lámpázott garantált friss tojást piaci ársban 50-100 dbig megrendelést házhoz szállítunk. — HOLLANDER

SZINHÁZ MŰVESZET

A kolozsvári román opera heti műsora
Péntek: Bohémek. (Lipkowskaja fellépése).
Vasárnap: Fat frumos.

MAGYAR SZINHÁZ

A színházi iroda közleményei.

Chopin. Az utolsó főpróbák folynak teljes apparatussal és becsvágygial a péntek esti operette-premieréből. A partitúra minden száma Chopin halhatatlan műveiből van összeállítva, a nagy zeneköltő alkotásainak a legragyogóbb gyöngyeit fogja élvezhetni a közönség.

Bartók Béla vasárnapi hangversenye. Lázás izgalommal és felfokozott érdeklődéssel várja a közönség Bartók vasárnap déli hangversenyét. A hangverseny fél 12-kor kezdődik és fél 2-ig tart. A koncert megkezdődésekor a nézőtérre vezetők ajtókat bezárják.

Szentgyörgyi a Nagyapó-ban. Vasárnap este 9-kor az évtizedek óta nem adott Nagyapó fog teljesen új szereposztással Szentgyörgyivel a címszerepben színre kerülni. Ennek az előadásnak keretében ünneplő Kolozsvár közönsége Szentgyörgyi születésének 86-ik évfordulóját.

Heti műsor
Csütörtök: Az ismeretlen katona (Ujdonság, 2. sz. Napibérlet 47 sz. B. Sorozat 282.)
Péntek: Chopin. (Operette-ujdonság, előszór. Karácsonyi Ily, Tolnay, Ihásszal. Premierbérlet 48 szám. Sorozat 283.)
Szombat 4 kor: Akácavirág (Lengyel Irén, Tolnay, Ihásszal. Leszállított helyárak. Sorozat 294.)
Szombat 8-kor: Chopin. Napibérlet 48 sz. A. Sorozat 285.)

Vasárnap fél 12 kor: Bartók Béla hangversenye. (Méréskelten emelt helyárak. Sorozat 286. 286. Premierbérlet 49 sz. A titkari iroda mindazoknak a bérletnek, akik a déli órák miatt nem akarják igénybe venni bérletjogukat, készségesen cseréli be bérletjegyét más előadásra, vagy egy előadásra eső bérlet-hányadot visszatérít.)

Vasárnap fél 4 kor: Chopin. (Operette-ujdonság 3. adásor. R. ndez helyárak. Sorozat 287.)
Vasárnap 7-kor: Morfium (Taray vendéglátóháza, Poor Lili fellépése. Napibérlet 48 szám B. Sorozat 288.)
Vasárnap 9 kor: Nagyapó. (Ünnepi előadás, Szentgyörgyi István születésének 86 ik évfordulóján. Napibérlet 49 sz. A. Sorozat 289.)
Értőfő: Chopin (Napibérlet 49 szám B. Sorozatszám 290)

A KADIMA nyomda készíti a legszebb nyomtatványt

*
Cluj
Str. Baron Pop (Brassai-u.)
10

Szerkesztő és kiadóhivatal:
Kolozsvár, St. Baron Pop (Brassai-utca) 10
Telefon:
Kiadóhivatal:
227, 228 és 1947

1927 február 18 Péntek

A lakás sz

Közel egy esztendő véleményét a készülő lakástudó alatt alig múlt törvényjavaslatról újabb kerületek volna a nyilvánosság előtt az érdeklődés, meggyilvánul, mert a köz- és magánéletnek és ugyanzólván kivételesen érint mindenkit. A választás nélkül lehet a lakókra és háztulajdonosokra.

Egészen elenyésző a két minőség egybeesésében lakásoknak. De a készülő lakásokban a készülő legújabb háztulajdonosok házában, hanem bizonyos ad. Azok a verziók, amelyek a törvényjavaslatról napvilágra egyáltalában nem voltak a közvélemény tisztán kért szándékairól. Mert ezek a háztulajdonosok bízálva, maguk a közönség donai kijelentésekre szorultak.

Most egy újabb verzió, amely azonban az eddigi verzióknál és kategóriákban bukaresti lap értesítési minisztertanács ismételt bérleti törvényjavaslatát tartalmazó eszközölt, rára. Nem kevesebbről, hogy a törvény hathatón engedélyezni, amely utóbbi és szabadszforgalom.

Ha igaz ez a hír, úgy október havában helyre bérviszonyok és megszüntetve az utolsó maradványait kényeztetéséről. az első pillanatra igazságot vezetett javallat, mert a szűjtani, akik ma rendkívül egy országos intézkedés a szempontból elbírálással szem kell mindennek jelenlegi állapot igazságot hogy a széles népréteg erre a kérdésre határozottan. Soha annyi igazságot mint a lakásrevizálás során. Mert a leggyakrabban jó és olcsó lakások szorultak, hanem azok zate ezt lehetővé tette a lakbértörvény védelme, akik olyan szerencsésen 1918 előtt révbé futott maguknak.

Vagyis előállott a gék generációja jó és még a háboru után feltelen volt szűk, egész drága lakásokban meg azokra a családalapítók a legnagyobb nehézséggel amikor egyes protezzá nevezéses öszegyekért keznek, a szabadszforgalmán nem kapható olyan drága, hogy csak ember tudja megfizetni. kérdés szociális vont eugenetikai és fajvédelemnek kell itéljük a jellem kell üdvözölni m